

שבת בבית קפה קטן בפאיצה נאבונה ברומא. אחת הכיכרות היפות ביותר בעולם. פתחתי בנחת את העיתון, וראיתי את תמונתה של הגברת גולדה מאיר. **קראתי. נדהמתי.**

אילו ישבתי במיסעדה של ג'קי בתל-אביב, ביום השישי בצהריים, וקראתי את הדברים במעריב, הייתי צוחק, מעיר משהו ושוכח את העניין. **אך מכיוון שישבתי ברומא, וקראתי את הדברים בעיתון אירופי, זה לא היה מצחיק.** ידעתי שאני עומד להיפגש עם אנשים שונים, אי-טלקים ואחרים, וכולם ישאלו אותי על אותו קטע בעי-תון.

איך יבחרתי להסביר זאת?

ה קטע היה תרגום של דברי גולדה מאיר על פגישתה עם האפיפיור, שהופיעו בארץ. **גולדה סיפרה שניצלה את ההזדמנות הי היסטורית כדי לשחק עם האפיפיור מישחק ילדים ידוע — מי יהיה הראשון להוריד את עיניו.**

כאשר הזכיר האפיפיור את סבלם של הפליטים הי פלסטיניים, סיפרה לו גולדה על הפוגרום בקייסינג ועל כל ההיסטוריה היהודית, כפי שהיא נלמדת בכיתות הנמוכות של בית-הספר היסודי הישראלי. במשך כל השיחה היא חשבה על האפיפיור כעל האיש בעל הצלב, אשר מחתניו נרצחו היהודים במשך הדורות. היא נרגשה מאד על כך שהיא, יהודיה מישראל, מדברת עם האפיפיור, ראש הכנסייה, פנים אל פנים. **והיא לא שכחה להזכיר שאביה, משה מיי-בוביק, היה נגר — ממש כמו יוסף מנצרת, בענה של מריים הקדושה, אמו של ישוע.**

א שר יגורתי, בא. בכל השיחות שלי עם איטלקים משכילים, צעירים וקשישים, בימים הבאים, חקרו אותי בני-ישי בעדיניות על אישיותה של הגברת גולדה מאיר.

האם היה זה תעלול-פירסומת של פוליטיקאית ממול-חת? האם היא מעמידה פני אשה פרימיטיבית, כדי להר-שים את האדם הקטן בישראל? או — שמא — היא באמת תיארה את מחשבותיה והרגשותיה? **נאלצתי לחזות שלא היתה זאת העמדת פנים. כך, כך ברור, מרגישה וחושבת ראשי ממשלת ישראל, האדם המופקד על קביעת המדיניות האומית ועל קיום המגעים עם גרודי העולם.**

האיטלקים הקשישים החלו מגלים בשלב זה סימנים של מבוכה, והיו מחליפים את נושא השיחה. בבית הי התלוו אין מרבים בשיחה על החבל. הצעירים הוסיפו

(אגב, אותו פוגרום מפורסם בקיבוץ לא היה ולא נברא. כפי שמודה גולדה מאיר עצמה בסיפורן אוטוביוגרפיה היה זה פוגרום של א נערך כלל. אבל פרט קטן זה אינו מפרע לה להרחיב את הדיבור עליו בכל הזדמנות. ואינו הזדמנות טובה יותר מאשר הביקור הראשון של ראש ממשלה ישראלי בקריית הוותיקאן?).

ה שנה נחש מה הביא את הגברת גולדה מאיר לגילוי מחשבותיה הנסתרות ביותר מעל עמודי צה-רון. יש אומרים שרצתה להתנקם בחנה זמר, עורכת דבר, על-ידי הענקת סקופ למעריב. יש אומרים שרצתה להתנקם באפיפיור, על שהורה לדובר שלו למסור אחרי הפגישה הודעה פומבית המסייגת את חשיבותה.

כך או כך, אנו חבים לה תודה. **סופיסוף יודעים אנחנו מהן המחשבות הי מתרועעות בראשה בעת פגישה עם מנהיג עולמי, ומה הרגשות בלבה בשעת שיחה מדי-נית בדרג עדיין.**

אם עלי לבחור בין גולדה מאיר ויאסר עראפאת, אמר צ'אוס'סקו למקורביו, לדברי אותו עיתונאי, "אני מעדיף את עראפאת. הוא מתן יותר".

ה אמת היא שלא ידוע לנו אף על תוצאה חיובית אחת של פגישת גולדה מאיר עם משהו מן האיר-שים רמיהמעלה שעמיה נפגשה אירפס.

פגישתה ההיסטורית עם המלך עבדאללה נסתיימה בפלישת הצבא הירדני לארץ-ישראל המערבית, במלח-מתהעצמות.

פגישותיה עם ראשי הקרמלין, בשגרירה ראשונה של ישראל בברית-המועצות, היו צעדים ראשונים לקראת אסון היסטורי: **העי-מות בין ישראל ובברית-המועצות, שעד אז תמי-כה בנו לדאיסיג.**

וכן הלאה. **אמנם, אין להאשים את גולדה בכך האס-י-נות אשר קרו למדיניות הישראלית. אבל בוי-דאי אין מקום להכתירה ככתר כיבוש הי-בבות של מנהיגי העולם.**

יוצאות מכלל זה פגישותיה עם הנשיא ניקסון. היא השיגה ממנו הרבה. אבל זה קרה כאשר היה ניקסון זקוק לקולות יהודיים, וחשב על הבחירות הקרובות.

ניקסון החדש, מחסל מלחמת ויאטנאם, שותפו של ברו'נייב, הלא-מועמד לכהונה נוספת, עלול להיות שונה מאד מקודמו.

כאשר תיפגש עימו גולדה בעוד כמה שבי-עות, ייתכן מאד שניכסון לא יתרשם עוד מסיפורים על הפוגרום שכימעט היה בקיבו, ולא ישחק את המישחק של מייורידיראשון. ייתכן שישאל כמה שאלות נוקבות ובלתי-נעמיות

מאד: מה את רוצה, גברתי? ויש את מוכנה לתת תמורת שלום? מה תשובתך להצעת-השלום האמציה של המלך חוסיין? קחי פיסת-נייר ושרטטי לי גבול, בבקשה.

פ גישות פיסגה אינן תחליף למדיניות. אבל הן יכולות, לפעמים, לתרום תרומה לקידום מדיניות. לשם כך דרושות למדינאי תכונות מסוימות.

עליו להיות סבלני. עליו להקשיב היטב לדברי ברישיו. עליו לנחש ולנתח את המטי-רות האמתיות של האיש ממזל.

עליו לשאול את עצמו: במה מעוניין ברישיו? היכן האינטרס האמיתי שלו? איך אני יכול למצוא גשר בין האינטרס של מדינתי ובין האינטרס של מדינתו?

איך אני יכול לשכנעו שכדאי לו לתת לי את מבוקשתי, תמורת הדברים שאני יכול לתת לו? סבלנות. נכונות להקשבה. נסיון להתעמק בעניין הוולת.

מדיניות ליה

שלוש תכונות חשובות. **הן חסרות לחלוטין לגברת גולדה מאיר.** היא אלופת המונולוג. היא בעלת מונופול מוחלט על הצדק. לעולם אינה מקשיבה לזולת. אלא כדי למצוא חוליה חלשה בדבריו ולהפכם לחוכא וטלולא. אין לה שום עניין ברגשות ובאינטרסים של ברישיחה. מפני שהצדק עימה. אין היא שואלת את עצמה במה היא יכולה לקדם את האינטרסים של השני, מפני שהשני חייב לעזור לה בלי תמורה, בגלל הפוגרום בקיבו או בקייסינג.

אין היא מוכנה לשמוע רמז כלשהו של ביקורת על מדיניותה, מפני שהיא אשה יחיד-דיוח גאה, בת משה מייבוביק הנגר, והגויים הרגו שישה מיליון יהודים.

וכדי שהדבר יובן היטב, היא נותנת לכל מדינאי שיעור בתולדות העם היהודי, מאברהם אבינו עד הלום. ברמה של כיחה א' או כיחה ב', לפי הצורך.

א ילד פגשנו אדם כזה בחיינו הפרטיים או העי-סי-קיים, היינו מחליטים שהוא בלתי-נסבל, ובורחים ממנו כל עוד נשנו בנו.

אין שום יסוד להניח כי טעמי של מדינאי איטלקי, רומני, אמריקאי או שוודי הוא שונה. אבל המיסכן אינו יכול להימלט. כלליהטכס מחייבים אותו לשחק, להאזין, לחייך, ללחוץ-יד, להצטלם, לפרסם קיומניקאט חיובי.

ורק בעוד 30 שנה יגלה — אולי — את רגשותיו האמיתיים, בספר-זיכרונות שיתפרסם בערב ימיו, או אחרי מותו.

אלא שבינתיים נגרם למדינה נזק, שלא תמיד הוא ניתן לתקון.

ואם אנחנו ממשוכים לשווא את הגברת גולדה מאיר להיפגש בשמנו עם גרודי העולם, זה מניע לנו.

חשוב מאד לדעת זאת. **כי עוצמתה הפוליטית של גולדה מאיר מבוססת במיי-דה רבה על הדיעה שאין כמוה לניהול משאומתן עם גדול-עולם.** היא יודעת לדבר אל הגויים. היא מסובבת את ריצ'ארד ניקסון סביב אצבעה הקטנה. חוגגת מסעי-ניצחון בבירות זרות. אין לה תמלח.

אצל היהודים, זהו דבר חשוב מאד. במסורת היהודית שמור מקום מיוחד לראש-העדה המתייצב בגאווה בפני השליט הזר, לשתדלן המחורף את נפשו ומתוכח עם הפריץ, לגבאי המעביר את רוע הגזירה בכוח קיסמו האיש. ממרדכי היהודי ועד חיים ויצמן, מהיהודי זיס ועד הרוטשילדים, קנו להן דמויות כאלה אחיה בלב היהודי.

אם גולדה תנטוש אותנו, חלילה — מי ייך דבר עם ניקסון? מי יוכל להיפגש עם האפיפיור, למחר עם ברו'נייב וצ'ו אנ'ליי?

מ תימספר ידעו שזוהי אגדה. אבל הם לא העזו להגיד זאת בגלוי.

אחרי פגישה של ראשי-ממשלות, מתפרסמת תמיד הודעה רבת-שבחים. מכונות-התעמולה של שני הצדדים מפריחות סיפורים על האווירה הנעימה, הרושם העמוק, וההבנה הרבה. התצלומים הרשמיים מראים לחיצות ידיים ידידותיות, וחיוכים מלבבים.

אבל מה אירע באמת? רק מעטים יודעים. הנה, למשל, ביקרה גולדה מאיר אצל ראש ממשלת רומניה, צ'אוס'סקו. לפי כל הדיווחים היה זה מסעי-ניצחון גדול. הרומני ממש הוקסם מאישיותה של גולדה.

לפני כמה ימים שמעתי גירסה אחרת לגמרי מפני עי-חונאי בעל שם עולמי. לדבריו, זועזע צ'אוס'סקו מן הפגישה. שבה נתגלתה לו הגברת גולדה מאיר כלאומי-נית שלוחת-ירסן. שמני וגמור עימה לטרפד כל נסיון רציני להשיג שלום של פשרה.

לשאול בסקרנות: האם היא לגמרי — איך אומרים — אה — לגמרי...

והיה עלי להסביר שהגברת גולדה מאיר היא אשה מיוחדת מאד, בעדת מנטאוליות מיוחדת מאד, וגישה מיוחדת מאד לבעיות. לא נעים.

ה אפיפיור פאולוס ה-6 אינו כליל השלמות. אפשר למתוח עליו ביקורת רבה בשל הכרעותיו בענייני אישות, איגרות נגד תכנון הילודה, ועוד.

אבל האמת חייבת להיאמר: **פאולוס השישי לא נתן את ההוראה לערוך את הפגישות בקייסינג, שבו ניספו 43 יהודים ב-6 באפריל 1903. כאמת לא.**

לא הוא מינה לפני 500 שנה את חומאס דה-טורקי מאדה לראש האינקוויזיציה. הוא לא הדליק בידיו את מדור רות האוטרדהפה. ולא הפעיל את מכשיריה-העינויים.

כאשר הביט בגולדה מאיר, בסקרנות מובנת, לא עלה על דעתו להכריח אותה להשפיל את עיניה. כדי להוכיח את עליונות הדת הנוצרית על היהודית. הוא גם לא הציע לה לשחק במייוריד-למי-את-היד.

הוא חשב שהוא נפגש עם מדינאית, נציגת מדינה מפורימת, כדי להשיג יעד מדיני.

קרוב לוודאי שביקש לשלב את הכנסייה הקתולית במאמצי-השלום. לטובת השלום ולטובת הכנסייה.

אולם האשה שביקרה אצלו לא היתה מדינאית, ולא ראש-ממשלה. ולא שותפה אפשרית למשאומתן פוליטי. **היתה זאת גולדה מייבוביק, אשה יהודיה קשישה חחיה בשנת 1903, או בשנת 1492, כדרך הזקנים, שחשבים דה מאדימאד מי יוריד ראשון את העיניים, ושמטרתה העיקרית היי תה לספר דהור קדושתו שהזכירן הראשון שדה בחיים הוא פוגרום בקיבו.**